

Protokoll 6/2020

fört vid Fastighetsnämndens sammanträde tisdagen den 22 september 2020 kl. 16:30-17:25, Rådssalen, Stadshuset

Ledamöter

Dennis Wedin (M) Ordförande
Jan Valeskog (S) Vice ordförande
Jan Tigerström (M)
Fredrik Wallner (M)
Lars Svärd (M)
Martin Hansson (MP) §§1-19
Linda Agetoft (S)
Mattias Eriksson (S)
Clara Lindblom (V)
Peter Wallmark (SD)
Kristiina Katajikko (M) ersätter Isak Kupersmidt (C)
John Myhrman (M) §§20-21 ersätter Martin Hansson (MP)
Martin Olsson (L) ersätter Emilie Fors (L)
Lisa Lundgren (MP) ersätter Siri Källgren (V)

Ersättare

John Myhrman (M) §§1-19
Anders Karlsson (M)
Anders Granström (M)
Lisa Fuglesang (KD)
Göran Ek (SD)

Övriga närvarande

Anders Kindberg Fastighetsdirektör
Carina Jonsson Tjänsteman
David Lundqvist Tjänsteman
Jonas Uebel Tjänsteman
Martin Holmén Borgarrådssekreterare
Rakel Nilsson Nämndsekreterare
Reza Etamad Personalföreträdare §§1-18, §§20-21

Justerare

Dennis Wedin, Jan Valeskog

Datum för justering

2020-09-29

Paragraf

§§1-21

Sekreterare

Rakel Nilsson

§ 1

Val av justerare och tid för justering

Beslut

Fastighetsnämnden utser vice ordföranden Jan Valeskog (S) att tillsammans med ordföranden Dennis Wedin (M) justera dagens protokoll.

Justering sker tisdagen den 29 september 2020.

§ 2**Anmälningar för kännedom****Beslut**

Anmälan för kännedom enligt förteckning i e-Dok för tiden 4 juni – 9 september 2020 anmäls.

Anmälda handlingar

- Kontorsremiss Stockholms stads ateljéförmedling - nya riktlinjer
- §20 den 15 juni 2020, Kommunfullmäktige Revidering - Vision 2040 - Ett Stockholm för alla
- Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm
- §8 den 17 juni 2020, Kommunstyrelsen PM Uppföljning av budget 2020 - Tertialrapport 1 per den 30 april med helårsprognos
- Yttrande om översyn av riksintressen för kulturmiljövården i Stockholms stad
- R1 PM Uppföljning av budget 2020 – Tertialrapport 1 per den 30 april med helårsprognos(299595)
- Boendeplan 2020-2030 Bostad med särskild service SoL och LSS Remissvar
- §5 den 19 augusti 2020, Kommunstyrelsens ekonomiutskott. Anmälan om samråd inför inriktningsbeslut. Upprustning av Kristinebergs IP. Motion om återbruksgallerior.
- Anmälan om samråd inför inriktningsbeslut. Upprustning av Kristinebergs IP. Tjänsteutlåtande.
- Bilaga 1, protokollsutdrag. Upprustning av Kristinebergs IP

§ 3

Anmälan av delegationsbeslut inom fastighetskontoret

FSK 2020/48

Beslut

Fastighetsnämnden godkänner anmälan av delegationsbeslut fattade inom fastighetskontoret för tiden 2020-05-25 – 2020-08-26.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/48-106 (Godkänd - R 1) Anmälan av delegationsbeslut inom fastighetskontoret
- FSK 2020/48-104 Bilaga 1 Delegationsbeslut beställningar
- FSK 2020/48-105 Bilaga 2 Delegationsbeslut övriga

§ 4**Tertialrapport 2 2020 för fastighetsnämnden**

FSK 2020/4

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden beslutar att godkänna kontorets förslag till tertialrapport 2, 2020 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen att godkänna kontorets ansökan om omfördelning av klimatinvesteringsmedel om 4,0 mnkr, från åtgärder avseende konvertering av oljepannor till åtgärder avseende belysning och armatur i Bleckbergshallen, Gärdeshallen och Eriksdalsbadet samt för Nälstabadet gällande solvärme.
3. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Fastighetskontoret har flertalet gånger varnat för fastighetsbeståndets dåliga skick och påtalat behovet av en ökad investeringsbudget. Bristen på investeringar och underhåll kommer leda till fler fastigheter i mycket dåligt skick och än sämre status på de fastigheterna som redan idag har stora underhållsbehov. Sedan tidigare har klimat- och miljöanpassningsåtgärder prioriteras bort samtidigt som underhållsskulden i fastighetsbeståndet har vuxit. Kontoret konstaterar återigen i tertialrapporten att de ”ser en risk med att vara tvungna att stänga några lokaler på grund av att säkerheten inte längre kan upprätthållas. Kontoret har under perioden genomfört flera besiktningar vilka visar på samma resultat. Akuta åtgärder krävs samt stängning av vissa lokaler”. Kontoret menar samtidigt att den ansträngda

ekonomin gör det svårt att finansiera nödvändiga investeringar.

Kontoret har sedan tidigare meddelat nämnden att bristande underhåll har inburit att lokaler behövt tomställas. Det skadar kontorets direkta möjlighet att hyra ut och få intäkter för lokaler. Detta är också allvarligt då det är lokaler som inte längre kan brukas för stadens verksamheter eller för Stockholms förenings- och näringsliv. Bristande underhåll riskerar att antalet lokaler som inte längre är möjliga att hyra ut ökar, med ännu lägre intäkter till som följd. I och med situationen med den globala pandemin riskerar många näringsidkare få fortsatta problem även under den kommande hösten. Kontoret konstaterar att detta ytterligare riskerar att fler lokaler tomställs. Kontoret menar vidare att ytterligare insatser för hyreslättnader inte är möjliga inom befintlig budget vilket annars skulle kunna avhjälpa flera näringsidkares svåra situation och även undvika tomma lokaler på grund av konkurser hos fastighetsnämndens hyresgäster.

Den låga investering- och reinvesteringsnivån riskerar även att bidra till en avmattning i en ekonomi som nu är i behov av stimulans. Fastighetsnämnden har möjligheten att bidra till att stimulera ekonomin och efterfrågan genom att genomföra nödvändiga investeringar i beståndet – exempelvis i stadens sim- och badanläggningar. Investeringar som skulle möjliggöra fler jobb samtidigt som Stockholmarna får bättre lokaler och idrottsanläggningar. Situationen är allvarlig och den blågröna majoriteten borde ompröva sina otillräckliga beslut.

Clara Lindblom (V) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Tertialrapporten bekräftar bilden av att kommunstyrelsen bör ges i uppdrag att genomföra en genomgripande analys av fastighetsnämndens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag i enlighet med den av kommunfullmäktige antagna budgeten och övriga gällande styrdokument. Överskottskravet för nämnden avspeglar till exempel inte nämndens faktiska fastighetsinnehav och lokalhyresgäster – där en stor del av fastigheterna har högt kulturhistoriskt värde med begränsade avkastningsmöjligheter och hyresgästerna till stor del utgörs av stadens egna verksamheter samt föreningar och småskalig kulturverksamhet med begränsade möjligheter att betala marknadsmässiga hyror. Det är därför ett steg i rätt riktning att kontoret innan årets slut kommer att presentera ett förslag till nya hyresmodeller och ett förslag till ett omarbetat överskottskrav som är realistiskt att nå. Ett sänkt

överskottskrav är särskilt angeläget mot bakgrund av den pågående pandemin som slagit extra hårt mot Stockholmsregionen. Inte minst detaljhandeln, restaurang- och besöksnäringen och kultursektorn har drabbats hårt av inkomstbortfall under våren. Det ligger i hela stadens intresse att närings- och kulturverksamheter finns kvar även efter krisen, samtidigt som det inte gynnar nämnden på sikt att lokalhyresgäster sägs upp eller tvingas lämna sina lokaler. Det är därför mycket olyckligt att nämnden inte erbjudit hyresgäster anstånd eller nedsättning av lokalhyror efter juni månad, till skillnad från stadens bostadsbolag som fortsätter erbjuda hyresnedsättningar trots att det statliga hyresstödet inte längre är sökbart.

Vi är också bekymrade över att bristen på investeringsmedel tvingar nämnden att dra ner på nödvändiga upprustningsåtgärder i pågående eller planerade projekt. Ett exempel är Högdalens sim- och idrottshall där en modernisering av relaxavdelningen tidigare har strukits ur projektet. Nämnden ska alltid noggrant följa kostnadsutvecklingen i projekten och vidta åtgärder för att dessa ska hållas inom beslutad ram. Samtidigt är omfattningen av skador i äldre simanläggningar svåra att uppskatta innan till exempel rivningsarbete påbörjats och i detta sammanhang är upprustningar av simhallar särskilt komplicerade. Risken med att minska projektens omfattning till följd av denna typ av oförutsedda kostnadsökningar är att nödvändiga upprustningsåtgärder skjuts på framtiden och därmed blir dyrare totalt sett för staden. Om nämnden drabbas av för hårda prioriteringar från majoritetens sida när det gäller upprustning enligt alternativen i den promemoria om simanläggningarna som tagits fram i samband med budgetunderlaget riskerar exempelvis Gubbängens bad att behöva stängas.

Bristen på investeringsmedel har redan drabbat fastigheter som idag är i för tekniskt dåligt skick för att hyras ut till externa hyresgäster och därför står tomma. Det hade med största sannolikhet varit mer lönsamt för staden att rusta dessa fastigheter till godtagbar standard och därmed kunna erhålla hyresintäkter från externa hyresgäster. Det kan med andra ord vara mer kostnadseffektivt att utöka budgetramen för att genomföra samtliga planerade åtgärder trots vissa kostnadsökningar, snarare än att ett antal år senare återigen gå in i fastigheten för att genomföra resterande upprustningar.

Ett annat exempel är ateljéerna inom nämndens bestånd som liksom i tertialrapport 1 är i akut behov av upprustning, samtidigt som investeringsmedel för att genomföra

nödvändiga åtgärder saknas. För att Stockholm ska fortsätta vara en levande stad med ett rikt kulturliv är det helt nödvändigt att kulturutövarna har tillgång till ändamålsenliga lokaler för sin verksamhet. Vi förutsätter att majoriteten skyndsamt säkerställer att nämnden tilldelas de investeringsmedel som krävs för att ateljéerna inte behöver stängas av säkerhetsskäl, utan upprustas i syfte att även fortsättningsvis kunna tillhandahållas för stadens kulturliv. Staden behöver även skyndsamt se över möjligheten att låta kulturnämnden överta ansvaret för att föreningar och kulturskapare ges möjlighet att hyra ändamålsenliga lokaler genom att utöka möjligheterna till hyresbidrag som gör att fastighetsnämnden får kostnadstäckning för både drift och underhåll av fastigheterna. Vi utgår därför från att det förslag till nya hyresmodeller som ska tas fram under sista tertialen går i den riktningen.

Det är dock mycket glädjande att den borgerliga majoriteten tilldelat nämnden utökade investeringsmedel i samband med avstämningsärendet för att möjliggöra en upprustning av Farsta-, Kungsholmen- och Johannes brandstation som är i akut behov av upprustning och modernisering, samt att arbetet nu har påbörjats. Vi kan dock konstatera att nämnden påtalade behovet av ytterligare investeringsmedel redan i tertialrapport 1 år 2019, vilket dock inte hörsammades i majoritetens kommande budget. Denna senfärdighet medförde att planeringen för åtgärder i dessa brandstationer som är helt avgörande för att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner fick avbrytas och att nödvändiga upprustningsåtgärder blev försenade med minst ett år. Vänsterpartiet menar att det är av yttersta vikt att kommunfullmäktige i kommande budgetar säkerställer att planeringen av upprustningsåtgärder i stadens kvarstående fyra brandstationer inte försenas på samma sätt.

Avslutningsvis, som vi också framförde i samband med tertialrapport 1, är det positivt att majoriteten beviljat medel för upprustningsåtgärder i ett antal av stadens parklekar. Många av stadens parklekar har nått sin tekniska livslängd och har behov av omfattande investeringar för att upprusta fastigheterna samt höja lekvärdesfaktorn i såväl inomhus- som utomhusmiljön. Till följd av den borgerliga majoritetens nedskärningar i budgeten för stadsdelarnas verksamheter inom området barn, kultur och fritid liksom bristande tilldelning av investeringsmedel till fastighetsnämnden har även flera parklekar helt avvecklats, till exempel i Hökarängen och Hässelby gård. Vi vill därför uppmana den nuvarande majoriteten att säkerställa att fastighetsnämnden tilldelas investeringsmedel för att även upprusta stadens

resterande parklekar, samt beakta parklekarnas stora betydelse för trivseln, tryggheten och sammanhållningen i våra stadsdelar i den kommande budgeten. Det brådskar därför för majoriteten att slutföra arbetet med att få till ett principbeslut om planläggning för att säkerställa att behovet av parklekar matchar befolkningsunderlaget.

Peter Wallmark (SD) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Fastighetskontoret har en minst sagt en varierad flora av fastigheter att förvalta. Var och en viktig på sitt sätt för att tjäna stockholmarna med bland annat bildning, kultur och folkhälsa. En genomläsning av budgetunderlaget pekar på ett långvarigt och eftersatt underhåll, framförallt på grund av bristande finansiering.

För fastigheterna skadliga besparingar genomförs för att skjuta kostsamma åtgärder på framtiden. När sen stadens styre växlar pekar den som sitter i opposition finger åt den som styr för tillfället i stället för att ta ett gemensamt långsiktigt ansvar. Det är både allvarligt och nonchalant.

I det allvarliga ekonomiska läget ligger det ett krav på kontoret om överskott i verksamheten. Att fortsätta sträva efter ett stort överskottsmål i stället för att satsa på våra fastigheter är dessutom, som också konstateras, att kontoret drar på sig än dyrare kostnader när ombyggnader och renoveringar väl görs. Sannolikt blir också tiden då lokalerna inte kan användas också längre om skicket innan ombyggnad och renovering tillåts bli sämre. I det läge som råder borde överskottsmålet vara det första att skrivas ner, i andra hand måste budgeten öka.

Att se över hyresnivåerna i förhållande till nyttan är ett sätt att stärka kassan, ett annat är att inte subventionera hyresgästerna genom att år efter år acceptera en hyresnivå som inte ens täcker drift och underhåll, särskilt i dessa tiden när hyresintäkterna minskar pga av Corona.

Att fortsätta som nu är inte bara kapitalförstöring, det innebär också att fastighetskontorets uppdrag gentemot stockholmarna inte kan uppfyllas. Revisorernas underkännande av verksamheten borde ses som grund för en omfattande revidering av hur verksamheten kan förändras för att i framtiden uppfylla kraven, både de ekonomiska och de som allmänheten har rätt att kräva.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/4-21 (Godkänd - R 1) Tertialrapport 2 2020 för fastighetsnämnden
- FSK 2020/4-28 Bilaga 1a Investnetto FSK T2 2020
- FSK 2020/4-10 Bilaga 1b Investnetto IDF T2 2020
- FSK 2020/4-11 Bilaga 3.5 - Uppföljning av trygghetsinvestering Akalla By
- FSK 2020/4-20 Bilaga 2 Kommentarer stora projekt T2 2020
- FSK 2020/4-25 Bilaga 3.4 - Uppföljning av trygghetsinvestering Älvsjö IP
- FSK 2020/4-2 Bilaga 4.10 - KLIMAT Uppf. Ärvingehallen
- FSK 2020/4-12 Bilaga 4.2- KLIMAT Uppf. Husbyhallen
- FSK 2020/4-13 Bilaga 4.7 -KLIMAT Uppf. Spanga bad o idrottshall
- FSK 2020/4-14 Bilaga 4.9 - KLIMAT Uppf. Farsta Sol solcell
- FSK 2020/4-15 Bilaga 4.8 - KLIMAT Uppf. Farsta Sol belysning
- FSK 2020/4-26 Bilaga 3.3 - Uppföljning av trygghetsinvestering Spelbomskan 16
- FSK 2020/4-27 Bilaga 3.1 - Uppföljning av trygghetsinvestering Enskede IP
- FSK 2020/4-29 Bilaga 3.2 - Uppföljning av trygghetsinvestering Hjorthagens IP
- FSK 2020/4-3 Bilaga 4.11 - KLIMAT Uppf. Solkyla
- FSK 2020/4-4 Bilaga 4.12 - KLIMAT Uppf. Beckomberga Sim Idrottshall
- FSK 2020/4-5 Bilaga 4.13 - KLIMAT Slutrapport klimatinvesteringsmedel utfasning av 4 st oljepannor
- FSK 2020/4-6 Bilaga 4.14 - KLIMAT Slutrapport klimatinvesteringsmedel Farsta ishall
- FSK 2020/4-7 Bilaga 4.15 - Ansökan Klimatinvestering Byte av belysning källarplan Eriksdalsbadet
- FSK 2020/4-8 Bilaga 4.16 - Ansökan Klimatinvestering Solvärme Nälstabadet
- FSK 2020/4-9 Bilaga 4.17 - Ansökan Klimatinvestering belysning Blackebergshallen
- FSK 2020/4-16 Bilaga 4.3 KLIMAT Uppf. Stockholms Stadion
- FSK 2020/4-17 Bilaga 4.6 KLIMAT Uppf. Ebadet belys entree korridorer
- FSK 2020/4-18 Bilaga 4.5 KLIMAT Uppf. Anp. byggn. skyfall
- FSK 2020/4-19 Bilaga 4.4 KLIMAT Uppf. Spanga IP belys och löparbana
- FSK 2020/4-22 Bilaga 4.1 - KLIMAT Uppf. LED Spelbomskan 16

- FSK 2020/4-23 Bilaga 3.7 - Uppföljning av trygghetsinvestering Spånga IP
- FSK 2020/4-24 Bilaga 3.6 - Uppföljning av trygghetsinvestering Fruängens BP
- FSK 2020/4-30 Bilaga 4.18 - Ansökan Klimatinvestering belysning Gärdeshallen

§ 5**Ekonomisk månadsrapport för fastighetsnämnden**

FSK 2020/2

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden beslutar att lägga anmälan till handlingarna.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Clara Lindblom (V) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Vi är oroade över att kontoret tvingas att ha en så restriktiv inställning till hyreslätnader och uppskov, då det riskerar att bland annat slå ut pensionärs-, kultur- och idrottsföreningar som fått sin ekonomi kraftigt försämrad under pandemin. Det gynnar inte heller nämnden på sikt att ha tomställda lokaler på grund av uppsägningar och konkurser.

Endast ansökningar om hyreslätnader som berättigar till statligt stöd kan på grund av budgeten beviljas enligt kontoret, vilket gör att merparten av ansökningarna avslås. Vilka konsekvenser det kan få för föreningslivet och övriga hyresgäster måste klarläggas, så att ytterligare åtgärder vid behov kan övervägas.

Vidare signalerar kontoret osäkerhet om de hyresgäster som har fått uppskov för kvartal 2 klarar att återbetala under kvartal 3 som är överenskommet. Förfrågningar om uppskov under kvartal 3 kommer också in, och har hittills nekats av kontoret. Det här tyder på mer långvariga problem, vilket visar behovet av en mer långsiktig strategi från stadens ledning.

Vi menar att fastighetskontoret liksom samtliga bostadsbolag åtminstone bör göra en individuell bedömning om ytterligare rabatter ska ges, även om det inte finns statligt stöd för kvartal 3. Vänsterpartiet har därför lagt en skrivelse i

kommunstyrelsen om detta samt att nämnden i samband med tertialrapport 2 kompenseras för eventuella merkostnader.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/2-11 (Godkänd - R 1) Ekonomisk månadsrapport för fastighetsnämnden

§ 6**Ändring av fastighetsnämndens sammanträdestider 2020**

FSK 2019/573

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden beslutar att ställa in nämndens möte med fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 20 oktober 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2019/573-3 (Godkänd - R 1) Ändring av fastighetsnämndens sammanträdestider 2020

§ 7**Ramavtalsupphandling av lokalvård för
fastighetskontorets lokaler**

FSK 2020/574

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden ger fastighetskontoret i uppdrag att genomföra upphandlingen enligt vad som följer av kontorets tjänsteutlåtande.
2. Fastighetsnämnden uppdrar åt fastighetsdirektören att fatta tilldelningsbeslut och teckna avtal.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

Clara Lindblom (V) föreslår följande:

1. Lokalvården tas över i egen regi när nuvarande avtal får ut i november.
2. Kontoret får i uppdrag att starta planering för lokalvård i egen regi
3. Därutöver anförs följande:

Trots att lokalvårdens inverkan på miljö och hälsa inte kan överskattas fortsätter stadens nämnder många gånger rutinmässigt att upphandla lokalvård istället för att överväga att ta över i egen regi. Vi anser att en förutsättningslös prövning ska göras inför att avtal om lokalvård löper utifrån det övergripande syftet att öka kvaliteten i verksamheten och trygga arbetsvillkoren för en yrkesgrupp med stor betydelse för stadens verksamheter. Inte minst behöver lokalvårdarna synliggöras i stadens verksamheter som den viktiga yrkesgrupp den är.

Tyvärr förknippas yrkesgruppen ofta med arbetsskador och arbetsrelaterade sjukdomar, vilket medför ett stort behov av att förbättra det långsiktiga arbetsmiljöarbetet. Prispress och brist på kvalitetskrav är enligt fackförbundet Kommunal generellt vanligt vid upphandling av lokalvård, vilket påverkar arbetsvillkor som arbete på kvällar och helger istället för dagtid. I vissa delar av branschen är det vanligt

med deltidstjänster och många lokalvårdare har tillfälligt arbets- eller uppehållstillstånd, vilket gör att de har en särskilt utsatt arbetssituation.

Bra arbetsförhållanden och trygga anställningar borde vara lika självklara i upphandlad verksamhet finansierad av skattemedel som arbetsförhållandena i stadens egna verksamheter men tyvärr går det inte att uppnå med dagens lagstiftning. En kommunal anställning är enda garantin för kollektivavtalsenlig lön, tjänstepension och försäkringar för alla lokalvårdare. I en förutsättningslös utredning av egen regi kontra upphandling ska såväl kvalitativa som ekonomiska aspekter ingå. Om nämnden på kort sikt, även inklusive kostnader för avtalsuppföljning ser ut att spara pengar genom att upphandla städtjänster av vinstdrivande företag behöver följdfrågan ställas om det iså fall är resurseffektivt i ett hållbarhetsperspektiv där kvalitet, miljö, hygien, arbetsmiljö, trygghet etc. vägs in. Samhällsvinsten av att synliggöra lokalvård som en kärnverksamhet, inte minst ur jämställdhetsperspektiv, bör belysas även om den är svår att mäta i pengar.

För att staden ska leva upp till sitt mål om att vara ett föredöme som arbetsgivare krävs ett vidare perspektiv än det som majoriteten står för. Inspiration kan hämtas från Piteå kommun, där all städpersonal anställd erbjudits heltidsanställning, vilket har påverkat personalens hälsa positivt och ökat delaktigheten i planeringen. Möjligheten att delta i kontinuerliga arbetsplatsträffar har ökat, liksom utbildningen och tillgången till tillgängliga chefer. Om nämnden tidigare i år beslutat enligt vårt förslag att ta över lokalvården i de största fastigheterna i egen regi hade samordningsvinster kunnat uppnås även när det gäller de mindre fastigheterna som berörs i detta ärende, i strävan mot en miljömässigt, personalmässigt och socialt hållbar lokalvård som ger många mervärden.

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Clara Lindblom (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/574-1 (Godkänd - R 1) Ramavtalsupphandling av lokalvård för fastighetskontorets lokaler

§ 8

Skansen 23, godkännande av hyresavtal med Stockholms Stadsteater AB

FSK 2020/454

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner hyresavtal med Stockholms Stadsteater AB för lokal inom fastigheten Skansen 23.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/454-4 (Godkänd - R 1) Skansen 23. Godkännande av hyresavtal med Stockholms Stadsteater AB

§ 9**Motion om konstgräs på Sköndals BP. Remissvar**

FSK 2020/416

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V) föreslår att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra följande:

Konstgräsplaner skapar positiva värden och förlänger tiden under året som både unga och äldre kan nyttja dessa ytor, vilket skapar stor gagn för hälsa och välmående. Genom att grusplaner omvandlas och anläggs med konstgräs ökas således kvaliteten och användningen för såväl föreningsliv som för spontanidrott.

Sköndals BP är ett gott exempel där konstgräset skulle skapa mycket positiva värden. Genom att också se över möjligheten att lägga frysrör kan planen bli ett uppskattat inslag för skridskoåkning under årets kallare månader.

Vi välkomnar att uppmärksammandet av frågan nu genererar ett ärende om inriktning för konstgräs senare under hösten.

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt gemensamma förslag.

Särskilt uttalande

Peter Wallmark (SD) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Sverigedemokraterna är mycket positiva till att idrott och fritidsaktiviteter uppmuntras och brett tillgängliggörs för Stockholms barn och ungdomar.

Att lägga konstgräs på föreslagen plats verkar vara en god idé då staket och belysning redan existerar och i ett väldigt bra läge.

Att anlägga konstis utomhus kan däremot bli en väldigt dyr historia. Idag bygger man gärna ishallar i kombination med badhus för att kunna tillgodogöra sig den värme som produceras i kylanläggningarna vid isproduktionen och därigenom maximalt utnyttja den använda energin.

Om en is-anläggning utan heltäckande klimatskal skall kunna användas med hög nyttjande grad och schemaläggning för träning, tävling och allmänhetens åkning, så behöver isen ändå omslutas av en vindskyddande sarg samt ett nederbörds skyddande tak. Tillkommer gör även belysning, tid/resultat display och en ljudanläggning. Uterinken Ekvallen i Gustavsberg på Värmdö är ett bra exempel på en sådan anläggning som är värd att studera.

Konstis i det fria är dyrt och energislukande och bör därför om möjligt förläggas inomhus.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/416-4 (Godkänd - R 1) Motion om konstgräs på Sköndals BP. Remissvar
- FSK 2020/416-3 Bilaga 1 Motionen

§ 10**Motion om att tillgängliggöra demokratin. Remissvar**

FSK 2020/433

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V) föreslår att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra följande:

Motionen syftar till att genom fyra konkreta åtgärder tydligt bidra till att staden lever upp till programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Åtgärderna spänner över ett brett fält men är alla delar av ett förbättringsarbete som behöver göras för att alla stockholmare ska kunna delta i den demokratiska processen i sin helhet.

Fastighetskontorets arbete för att i största möjliga mån undanröja de fysiska hinder som finns för tillgänglighet i alla fastigheter som kontoret förvaltar är mycket viktigt i sammanhanget, och berörs specifikt av motionärernas förslag att göra rådsalen i Stadshuset fysiskt tillgänglig med höj- och sänkbara talarstolar, ramp till talarstol m.m.

Det är därför positivt att ett projekt har påbörjats för att göra podiet och talarstolar i Rådssalen tillgängliga för personer som är rullstolsburna, och vi vill betona vikten av att frågan prioriteras då Rådssalen är platsen för det högsta beslutsfattande i vår kommunala demokrati. Just för att lösningen förutsätter att kraven på tillgänglighet kan förenas med rådssalens kulturhistoriska förutsättningar och även fullmäktiges traditionella arbetssätt måste staden kunna visa att det går att lösa talarstolsfrågan på ett lagligt, funktionellt och värdigt sätt. För att det ska vara möjligt krävs att berörda funktionshinderråd involveras i ett tidigt skede.

Till den fysiska tillgängligheten hör enligt vår mening även möjligheten att genom teckenspråkstolkning kunna följa kommunfullmäktiges sammanträden, där Riksdagen är ett föredöme men där Sverige internationellt ligger långt efter.

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt gemensamma förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/433-3 (Godkänd - R 1) Motion om att tillgängliggöra demokratin. Remissvar
- FSK 2020/433-2 Bilaga 1 Motionen

§ 11**Skrivelse om att säkerställa upprustning av konstnärsateljéerna i staden. Remissvar samt svar på skrivelse**

FSK 2020/363

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen/skrivelsen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Peter Wallmark (SD) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Underhållet av stadens fastigheter är generellt eftersatt. Det är särskilt allvarligt när det gäller äldre fastigheter med högt kulturhistoriskt värde. Det framkommer i förvaltningens svar på skrivelsen att fastighetskontoret inte ens får in hyror som täcker kostnaden för drift och underhåll av de som hyr konstnärsateljéerna. Det innebär att fastighetskontoret subventionerar vissa kulturutövare, vilket inte är fastighetskontorets uppgift. Det är allvarligt.

I exemplet som tas upp, fastigheten Dohlström 1, kommer temporära åtgärder att vidtas innan beslut tas om upprustning av samtliga tekniska system. Vi anser att det vore mer kostnadseffektivt att tömma fastigheten och renovera allt på en gång för att sen hyra ut till marknadsmässiga hyror då fastighetskontoret behöver få in kapital för att rusta upp andra fastigheter med eftersatt underhåll. Det är sen upp till kulturnämnden att prioritera vem eller vilka som ska erhålla bidrag för att hyra en lokal för sitt kulturutövande.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/363-5 (Godkänd - R 1) Skrivelse angående att säkerställa upprustning av konstnärsateljéerna. Remissvar samt svar på skrivelse
- FSK 2020/363-4 Bilaga 1 Skrivelsen

§ 12**Skrivelse om att låta föreningslivet ta över Fagerlids parklek i Hökarängen. Remissvar**

FSK 2020/432

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

Clara Lindblom (V) föreslår att ge kontoret i uppdrag att teckna ett hyresavtal med Hökarängens stadsdelsråd i enlighet med nedan:

Hökarängens stadsdelsråd har vid ett flertal tillfällen fört fram till staden att föreningen är beredda att bekosta en renovering av den tekniskt utdömda parkleksbyggnaden för att sedermera kunna använda den för att kunna bedriva verksamhet för barn och unga i Fagerlidsparken. Föreningen har lång erfarenhet av att bedriva lokal verksamhet i området, genom exempelvis Konsthall C, Hökis visrum, Unga kontoret och driften av Starrmyrans parklek under ett antal år på 1990-talet då stadsdelen precis som idag valde att stänga verksamheten efter nedskärningar i kommunfullmäktiges budget.

Mötesplatser för barn, unga och deras familjer är viktiga för att skapa trivsel, trygghet och sammanhållning i våra stadsdelar. Eftersom den gällande budgeten för fastighetsnämnden och Farsta stadsdelsnämnd inte medger fortsatt parkleksverksamhet och en upprustning av parkleksbyggnaden i Fagerlidsparken, borde det således ligga i stadens intresse att hitta en lösning som gör att föreningslivet kan ta över driften och underhållet av parkleksbyggnaden.

Fastighetskontoret har tidigare föreslagit att exploateringskontoret ska överta fastigheten för att senare kunna arrendera ut densamma till stadsdelsrådet. Eftersom

detta inte verkar vara möjligt, bör kontoret istället ges ett uppdrag av nämnden att teckna ett långsiktigt hyresavtal med stadsdelsrådet som innebär att rådet förbinder sig att genomföra en totalupprustning av fastigheten inom en viss period och stå för fortsatt drift och underhåll av fastigheten. Om stadsdelsrådet inte kan säkra finansieringen och genomföra en upprustning inom utsatt tid bör givetvis fastighetskontoret gå vidare med en rivning. Hyran bör givetvis vara symbolisk, eftersom stadsdelsrådet genom ett sådant avtal förbinder sig att ta på sig kostnaderna för en upprustning.

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Clara Lindblom (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Det borgerliga styret har kraft dragit ner på stadens parklekar. Detta i ett läge när fastighetskontoret uppger att endast 1 av det 50-tal parklekarna inom beståndet nått sin tekniska livslängd och skulle behöva ersättas. Slutsatsen är för oss att det behövs mer, inte mindre medel för stadens parklekar. Att låta skattesänkningar gå före barns möjlighet till lek och utveckling är alltid fel väg att gå.

Peter Wallmark (SD) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Som kontoret konstaterar är det här ett ärende för Farsta stadsdelsnämnd eftersom Fagerlids parklek är belägen där. Sverigedemokraterna anser att det viktigaste med parkleken är att den får vara kvar om det finns intresse för att driva den för att glädja både vuxna och barn. Hur den drivs är underordnat så länge det sker med säkerställd kvalitet och tillgänglighet.

En utredning har dock visat att lokalen har nått sin tekniska livslängd gällande alla parametrar, samt att en utomstående arrendator inte kan vara aktuell därför att Exploateringskontoret inte skriver på några upplåtelse- eller

arrenden på parkmark, varför en försäljning eller överlåtelse inte är möjlig i nuläget.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/432-3 (Godkänd - R 1) Skrivelse om att låta föreningslivet ta över Fagerlids parklek i Hökarängen.
Remissvar
- FSK 2020/432-4 Bilaga 1, Besiktningsprotokoll Fagerlids parklek, februari 2020
- FSK 2020/432-2 Bilaga 2 Skrivelsen

§ 13**Skrivelse om att låta föreningslivet ta över Fagerlids parklek i Hökarängen. Svar på skrivelse**

FSK 2020/364

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

Clara Lindblom (V) föreslår att ge kontoret i uppdrag att teckna ett hyresavtal med Hökarängens stadsdelsråd i enlighet med nedan:

Hökarängens stadsdelsråd har vid ett flertal tillfällen fört fram till staden att föreningen är beredda att bekosta en renovering av den tekniskt utdömda parkleksbyggnaden för att sedermera kunna använda den för att kunna bedriva verksamhet för barn och unga i Fagerlidsparken. Föreningen har lång erfarenhet av att bedriva lokal verksamhet i området, genom exempelvis Konsthall C, Hökis visrum, Unga kontoret och driften av Starrmyrans parklek under ett antal år på 1990-talet då stadsdelen precis som idag valde att stänga verksamheten efter nedskärningar i kommunfullmäktiges budget.

Mötesplatser för barn, unga och deras familjer är viktiga för att skapa trivsel, trygghet och sammanhållning i våra stadsdelar. Eftersom den gällande budgeten för fastighetsnämnden och Farsta stadsdelsnämnd inte medger fortsatt parkleksverksamhet och en upprustning av parkleksbyggnaden i Fagerlidsparken, borde det således ligga i stadens intresse att hitta en lösning som gör att föreningslivet kan ta över driften och underhållet av parkleksbyggnaden.

Fastighetskontoret har tidigare föreslagit att exploateringskontoret ska överta fastigheten för att senare kunna arrendera ut densamma till stadsdelsrådet. Eftersom detta inte verkar vara möjligt, bör kontoret istället ges ett uppdrag av nämnden att teckna ett långsiktigt hyresavtal med stadsdelsrådet som innebär att rådet förbinder sig att

genomföra en totalupprustning av fastigheten inom en viss period och stå för fortsatt drift och underhåll av fastigheten. Om stadsdelrådet inte kan säkra finansieringen och genomföra en upprustning inom utsatt tid bör givetvis fastighetskontoret gå vidare med en rivning. Hyran bör givetvis vara symbolisk, eftersom stadsdelrådet genom ett sådant avtal förbinder sig att ta på sig kostnaderna för en upprustning.

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Clara Lindblom. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/364-3 (Godkänd - R 1) Skrivelse angående att låta föreningslivet ta över Fagerlids parklek i Hökarängen. Svar på skrivelse
- FSK 2020/364-4 Bilaga 1, Besiktningsprotokoll Fagerlids parklek, februari 2020
- FSK 2020/364-2 Bilaga 2 Skrivelsen

§ 14

Skrivelse om ekonomi och styrning. Svar på skrivelse

FSK 2020/362

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/362-2 (Godkänd - R 1) Skrivelse om ekonomi och styrning. Svar på skrivelse
- FSK 2020/362-1 Skrivelse angående ekonomi och styrning

§ 15**Skrivelse om analyser och lärdomar från genomförda fastighetsprojekt. Svar på skrivelse**

FSK 2019/660

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L) och Martin Hansson (MP) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Att få ordning och reda på Fastighetsnämndens ekonomi är en viktig fokus för den grönbåa majoriteten, och det är i detta arbete högprioriterat att säkerställa god kostnadskontroll i fastighetsprojekt. Därför har vi efterfrågat denna rapport från Fastighetskontoret, och redogörelsen visar på hur många olika åtgärder som vidtagits för att förbättra tillförlitlighet och kvalitet i nämndens förslag till beslut, samt vad gäller uppföljning och styrning. Kontoret har under mandatperioden förbättrat sin kompetens på detta område, vilket också reflekteras i denna genomarbetade rapport.

Det går redan nu att se goda resultat av det arbete som beskrivs i rapporten. Exempelvis står det klart att Kulturhusets renovering klarat både tidsplan och budget. Men det finns andra större renoveringsprojekt som kommer att slutredovisas till nämnden där det ekonomiska resultatet ställer krav på ytterligare åtgärder. Framöver behöver lärdomar kring dessa specifika projekt att redogöras för. I det fortsatta arbetet för kostnadskontroll finns det tre särskilda punkter som den grönbåa majoriteten vill skicka med.

1. Upprätta kontrollfunktioner som värnar skattebetalarnas pengar.

Den nya projektmodell som nyligen har införts med ett tydligt projektägarskap från förvaltningsorganisationen med tillhörande beslutsgrindar är särskilt viktig. Rapporten beskriver brister i styrning och uppföljning av projekt som haft negativ påverkan på kontorets projektleverans, samt att det i pågående projekt ibland uppstår press om sena önskemål och programändringar. Som en del i kontorets arbete för att utveckla och revidera projektprocessen med fokus på styrning och uppföljning, vill vi skicka med att det bör upprättas tydliga kontrollfunktioner som säkerställer beslutsgrindar när något negativt påverkar ekonomi och tidsplan.

2. Transparens och rätt beslutsgrunder.

En stor utmaning i renoveringsprojekt för särskilt större och äldre fastigheter handlar om att säkerställa tillförlitliga prognoser. Kontorets arbete med att stärka budgetsäkerheten och det ekonomiska beslutsunderlaget för nämnden genom att lägga mer tid och resurser på utredningskeendet i respektive projekt är särskilt prioriterat. Det finns också anledning att kolla närmare på att skärpa anbudsproceduren för entreprenader, och att stärka transparensen i projektens slutredovisningar.

3. Upprätthålla det ekonomiska inflytandet.

Rapporten redogör för hur omfattning, syfte och mål ska vara tydligt och känt för alla parter i projektprocessen. Det är i detta viktigt att såväl nämnden som kontoret säkerställer att staden slutligen ska ha rådighet över hur skattebetalarnas pengar spenderas. I detta måste innefattas att noga överväga risker för den typ av upphandling som föreslås för respektive projekt. Den entreprenadform som väljs ska vara rätt för projektets storlek, och kontoret behöver rätt kompetens för att säkerställa en god löpande styrning. Att säkerställa eget inflytande handlar också om att inte upprepa tidigare arkitekttävlingsförfaranden inom nämndens investeringsram. Det är oansvarigt att dra igång en tävling utan finansiering, och det innebär en ekonomisk risk att tappa rådighet över beslut såsom att revidera, genomföra besparingar, eller slutligen stoppa påbörjade projekt.

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Det är en bra redogörelse som kontoret gjort och som visar på fördyringar av 11 projekt med 4,2 procent. 18 projekt ligger väl under budget eller i linje med beslutad budget.

Att budgetar överskrids och upphandlingsunderlagen vid flera tillfällen varit bristfälliga visar sig bero på en mängd olika orsaker, i dessa ofta komplicerade projekt.

Flera av de projekteringar och kostnadsbedömningar som exempelvis idrottsförvaltningen förr stod för, visade sig ibland sakna fullständiga underlag och kanske fanns inte ens tillräcklig kompetens för att kunna genomföra sådana grundliga projekteringar. Det var därför bra och nödvändigt att dessa uppgifter skyndsamt under förra mandatperioden flyttades över till fastighetskontoret från idrottsförvaltningen.

Några av fastigheterna var också byggtekniskt svåra som Medborgarhuset och Liljevalchs. Från början okända tekniska problem dök dessvärre successivt upp under ombyggnation, vilket bidrog till ökade kostnader. Samtidigt skedde pga. högkonjunkturen en snabb ökning av entreprenadindex vilket negativt påverkade stadens samtliga förvaltningar som upphandlade bygg- och entreprenadtjänster. Detta drabbade dock exempelvis inte exploateringskontoret särskilt hårt då intäkterna vid försäljning av marken ökade ännu mer. Detta kunde dock inte en förvaltning som fastighetskontoret tillgodoräkna sig.

Även om dessa problem på goda grunder diskuterades också i politiken fanns det dock inga politiska partier som vill stoppa dessa 11 projekt i praktiken.

Vi har dock stor anledning att lära oss av dessa många projekt som genomfördes under dessa år, både lyckade och de med underskott. I dagsläget sker tyvärr väldigt lite nya investeringar av de Blågröna, trots stor underhållsskuld. Det kommer innebära en kapitalförstöring av betydande belopp.

Ersätтарыttrande

Lisa Fuglesang (KD) instämmer i förslag från ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L) och Martin Hansson (MP).

Handlingar i ärendet

- FSK 2019/660-4 (Godkänd - R 1) Analyser och lärdomar från genomförda fastighetsprojekt. Svar på skrivelse
- FSK 2019/660-5 Bilaga 1 - Avslutade projekt över 10 mnkr 2017-2019
- FSK 2019/660-2 Bilaga 2 Skrivelsen

§ 16**Förslag till ny avfallsplan för Stockholms kommun 2021-2024. Remissvar**

FSK 2020/441

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V) föreslår att delvis godkänna kontorets svar på remissen samt att därutöver anföra följande:

Avfallsplanen är viktig för stadens miljöarbete. Den påverkar planeringen av nya områden, prövningen av bygglov, tillsynen över miljöfarlig verksamhet samt stockholmarnas hantering av sitt avfall.

Förslaget till avfallsplan för Stockholm innehåller många bra mål, delmål och åtgärdsförslag. Några saker saknas dock.

Bygg- och anläggningsavfall

I förslaget till avfallsplan står klart och tydligt att den enskilt största volymen avfall som hanteras i kommunen är bygg- och anläggningsavfall, och då framförallt schaktmassor. Genom att stödja och möjliggöra en effektiv logistik för massor och återanvändning av massor kan betydande mängder transporter undvikas och uttag av jungfruligt material minska.

När Socialdemokraterna skrev en motion om förbättrad masshantering svarade i princip samtliga remissinstanser att de höll med om att förbättrad masshantering är av yttersta vikt för att uppnå ett hållbart byggande, att det behövs bredare och bättre samordning av frågorna och att en strategi behöver upprättas. Det behövs en stadsövergripande masshanteringsstrategi som antas av kommunfullmäktige.

Staden bör också inrätta en samordnande funktion som inte bara leder stadens arbete utan även bjuder in kommuner och kommersiella aktörer till ett regionalt samarbete.

En annan åtgärd är ändrade krav på massgodsfordon (i enlighet med Tungtrafikutredningen). Massgodsfordonen står idag för hälften av all godsmängd i staden. En förändrad längdbegränsning så att massgodstransporter tillåts med fordon upp till 15 meter, istället för dagens 12 meter, skulle medföra att antalet transporter av massgod kan reduceras med hela 48,3 procent. Utifrån 2017 års statistik motsvarar det en minskning med ca 775 tunga fordon per år. Eller en reduktion på cirka 50 000 ton koldioxidutsläpp per år, att jämföra med övriga föreslagna åtgärder i klimathandlingsplanen som ligger på ca 1 000-3 000 ton. Detta är en åtgärd som skulle få enorma effekter från klimatet. Att denna förändring, som föreslogs av Tungtrafikutredningen redan år 2017, har blockerats är anmärkningsvärt.

Rivningsavfall

En stor del av den rivning och sanering som görs i Sverige utförs i Stockholmsregionen. Under två veckor i augusti låg det projekt för ca 500 miljoner kronor ute på marknaden för förfrågan. Det är oerhört viktigt att dessa rivningar sker på ett korrekt sätt så att miljöfarligt avfall inte hamnar i naturen. Idag finns dock oseriösa aktörer som vinner upphandlingar eftersom de dumpar priserna genom att inte hantera och redovisa avfallet på rätt sätt.

Staden måste förbättra sin kontroll över miljöfarligt avfall. Miljöförvaltningen gör endast ett fåtal tillsynsbesök vid rivningar, cirka 10 per år, och har hittills i år inte stött på någon alarmerande brist i hanteringen. Samtidigt vet vi att det finns stora brister hos oseriösa aktörer, i september 2020 anhölls ägarna till ett av de största återvinningsföretagen för grovt miljöbrott. Tillsynsarbetet är viktigt och behöver utökas.

Det krävs även förebyggande insatser. I stadens egna upphandlingar behöver miljöförvaltningen komma in och bidra i tidigt skede och för det krävs samarbete med de upphandlande verksamheterna, så som exploateringskontoret. Med samarbete i tidiga skeden kan kravställningarna i upphandlingsunderlagen och granskningen av anbuden förbättras ur miljösynpunkt.

Biokol

I förslaget till avfallsplan beskrivs hur biokol binder koldioxid i en urban kolsänka samtidigt som

växtförutsättningarna för stadens träd och växter förbättras och ett klimatpositivt fjärrvärmestillskott skapas. En pilotanläggning kommer att tas i drift på Bromma reningsverk under år 2020 där även tester med pyrolys av avloppsslam ska kunna genomföras. Denna testverksamhet är oerhört spännande och har stor potential att bidra till att stadens klimat- och miljömål uppnås. I avfallsplanen står att storskaliga biokolanläggningar i regionen utreds av Stockholm Exergi. Vi menar att detta inte är tillräckligt skarpt. En storskalig biokolsanläggning måste tas i drift och datum behöver fastställas för när en sådan anläggning ska vara klar.

System för insamling och mottagning av grovavfall och farligt avfall

Förslaget till avfallsplan innehåller efterlängtade satsningar på att mobila lösningar för mottagning av avfall och återbruksmaterial ska vidareutvecklas. Det är viktigt att alla, även de utan tillgång till bil, har möjlighet att göra sig av med grovavfall och farligt avfall på ett smidigt sätt. Att öka tillgängligheten genom de mobila lösningarna är avgörande för vissa, men bra för alla. En annan viktig åtgärd för att öka tillgängligheten är att utöka öppettiderna på stadens återvinningscentraler så att stockholmarna kan återvinna minst klockan 7-21 på helgfria vardagar.

Sopsugsanläggningar

Avfallsinsamlingen i staden kan förbättras och effektiviseras genom att installera sopsugar i nya bostadsområden. Dessa anläggningar gör det möjligt för sopbilar att tömma flera fastigheters avfall från ett och samma hämtningsställe. På så sätt minskar transporter, buller och luftföroreningar samtidigt som arbetsmiljön för de som hämtar avfallet förbättras. Dessutom minskar riskerna för skadedjur och det kan skapas nya möjligheter för ökad sopsortering.

I förslaget finns positiva skrivningar om att avfallshantering via stationär sopsug har många fördelar vid exploatering av större områden. Det bör det framgå att möjligheten att bygga sopsugar ska prövas i varje nytt projekt.

Förebyggande av avfall och cirkulär ekonomi

Det är bra att det står att miljöhänsynskrav ska vidareutvecklas i stadens program för upphandling och inköp och att inriktningen mot cirkulär ekonomi och avfallsförebyggande ska stärkas. När miljöprogrammet kom blev det tydligt att ambitionerna inte speglades i inköpsprogrammet. Det är diffust vilka klimat- och miljökrav som staden ska ställa i sina upphandlingar, istället för skarpa

krav finns bara korshänvisningar och otydlighet. Staden upphandlar för cirka 40 miljarder kronor årligen och en stor del av stadens klimatutsläpp avgörs av upphandlingskraven. Vi är mycket kritiska till att inga skarpa krav ställs på upphandlingar. Målet måste vara att nå ett krav på nollutsläpp eller klimatneutralitet i alla upphandlingar, men till dess ska alla relevanta upphandlingar innehålla krav på minskade utsläpp.

Omlastning och utvecklad logistik

En av förklaringarna till den ökande vägtrafiken och de ökande utsläppen är allt fler lätta lastbilar. Samordningen för dessa transporter måste öka och satsningar på mer effektiva och miljövänliga varustransporter måste ske.

Varustransporterna kan minskas genom samlastningscentraler. Det räcker inte med att endast konstatera att det pågår försök. Staden behöver utreda möjligheter för obligatorisk samlastning och peka ut områden där samlastningscentraler måste inrättas.

Det är glädjande att Stockholm Vatten och Avfall i samarbete med trafikkontoret undersöker om tystare fordon kan medge hämtning under tider när trafiksituationen är mindre ansträngd. Allt fler måste övergå till off peak-leveranser, det vill säga nattliga leveranser med tysta elfordon.

Plast och plastavfall

I förslaget till avfallsplan står att ökad materialåtervinning av plast är bättre för miljön än energiåtervinning (förbränning i kraftvärmeverk). Utsortering av plast i Högdalens sorteringsanläggning kommer att medföra en stor klimatnytta eftersom minskad förbränning av plast innebär minskad tillverkning av plast från primärt material. Det finns två viktiga åtgärder för att minska förbränningen av plast som bör framgå av avfallsplanen: utvecklad avfallsstatistik samt förändring av skatten på avfallsförbränning.

Många initiativ har tagits för att minska plasten i Stockholm, men stora delar av det avfall som förbränns i Högdalen kommer från andra kommuner i Stockholmsregionen. Det innebär att avfallshanteringen även i andra kommuner ger upphov till koldioxidutsläpp i Stockholm. Konsekvensen av detta är både att andra kommuner kan "exportera" sina koldioxidutsläpp till Stockholm, men också att det saknas incitament för andra kommuner att minska plasten i sitt avfall.

Utsorteringen av plast och andra fossila material i avfallet måste göras uppströms (tidigare i avfallsflödet, innan det

kommer till förbränningsanläggningen). För att skapa incitament för samtliga kommuner i Stockholmsregionen att minska plasten i avfallet och på så sätt minska koldioxidutsläppen borde kommunerna regelbundet redovisa statistik för det avfall som levereras till förbränning. Stockholms stad bör därför verka för att samtliga kommuner i regionen redovisar hur många ton avfall som uppkommit i kommunen samt vilken mängd utsläpp som avfallet innebär.

En kommunvis redovisning skulle tydliggöra grundorsaken till utsläppen och vem som har rådighet att påverka dem. Denna typ av statistikrapportering skulle också vara relativt enkel att genomföra. Förslagsvis skulle Region Stockholms klimatkansli samla in, samordna och presentera statistikrapporteringen inom regionen. Avfallsplanen bör ställa så fast att Stockholms stad ska verka för att sådan statistik tas fram.

I enlighet med januariavtalet har en ny skatt på förbränning av avfall införts. Skatten är dock olyckligt utformad och leder i praktiken till ökade incitament att bränna mer, istället för mindre, plast.

Beroende på vad avfall innehåller får man ut olika mycket energi vid förbränning. Att bränna plast ger mer värme än förbränning av sorterat avfall. För att värma upp Stockholm behövs alltså färre ton avfall om den innehåller plast. Eftersom skatten är konstruerad så att den betalas på varje ton bränt avfall kommer fjärrvärmebolagen därför försöka minimera antalet förbrända ton, vilket görs genom att ha så mycket plast som möjligt i det avfall som bränns. Skattekonstruktion innebär alltså att ju mer plast som sorteras ut, desto högre skatt – incitamentet blir att materialåtervinna mindre, motsatsen till skattens syfte. Konsekvenserna blir ökade koldioxidutsläpp och minskad materialåtervinning.

För att uppnå syftet med skatten – att öka utsorteringen för materialåtervinning – bör beskattning endast ske på förbränning av icke-sorterat avfall. På så sätt skapas incitament för ökad materialåtervinning och vi får positiva effekter för klimatet och miljön. I avfallsplanen bör det tydligt framgå att staden ska verka för en förändrad beskattning.

Insamling av förpackningar och tidningar/returpapper
Idag upplever många stockholmare att återvinningsstationer är nedskräpade, otrygga och otillgängliga. Även om återvinningsstationerna inte drivs av staden utan av företag

inom återvinningsbranschen måste staden ta ansvar för stadsmiljön. Det är inte acceptabelt att återvinningsstationerna missköts och försämrar närmiljön. Staden måste därför samla branschen och andra relevanta aktörer för att förbättra situationen och tillgängligheten. Detta måste framgå av avfallsplanen.

Delmål för planperioden

I detta avsnitt bör nya åtgärder infogas.

1.1 Den totala mängden avfall ska minska

- Införa målet att nå ett krav på nollutsläpp eller klimatneutralitet i alla upphandlingar, till dess ska alla relevanta upphandlingar innehålla krav på minskade utsläpp

1.3 En större andel av avfallet ska materialåtervinnas

- Verka för att tester med pyrolys av avloppsslam genomförs i den nya testanläggningen

1.4 Andelen farligt avfall och elavfall i soppåsen ska vara mindre än 0,3 procent

- utöka öppettiderna på stadens återvinningscentraler så att stockholmarna kan återvinna minst klockan 7-21 på helgfria vardagar.

1.6 Mängden anläggnings-, bygg- och rivningsavfall ska minska

- Ta fram en stadsövergripande masshanteringsstrategi
- Inrätta en samordnande funktion för masshanteringsfrågor som inte bara leder stadens arbete utan även bjuder in kommuner och kommersiella aktörer till ett regionalt samarbete
- Ändra kraven på massgodsfordon i enlighet med Tungtrafikutredningen så att antalet transporter av massgods kan halveras
- Förbättra kontrollen över miljöfarligt avfall
- Samarbeta i tidiga skeden så att kravställningar i upphandlingsunderlag och granskning av anbud förbättras ur miljösynpunkt

1.8 Mängden plastavfall som förebyggs, återanvänds och materialåtervinns ska öka

- Verka för att samtliga kommuner i regionen redovisar hur många ton avfall som uppkommit i kommunen samt vilken mängd utsläpp som avfallet innebär.
- Verka för att avfallsförbränningsskatten endast sker på förbränning av icke-sorterat avfall

3.2 Systemen för avfallshantering ska vara enkla, ha god tillgänglighet och vara trygga att använda

- Samla branschen och andra relevanta aktörer för att förbättra situationen och tillgängligheten vid och avfallsstationerna

3.3 Systemen för avfallshantering ska erbjuda en god arbetsmiljö

- I varje nytt projekt pröva möjligheten att bygga sopsugsanläggning

4.4 Ökad hänsyn ska tas till den omgivande miljön vid hantering av avfall

- Se till att fler leveranser styrs om till off peak-leveranser, det vill säga nattliga leveranser med tysta elfordon

4.5 Nya tekniklösningar ska undersökas och insamlingsystem samt behandlingsmetoder ska fortsätta utvecklas

- Utredda möjligheter för obligatorisk samlastning och peka ut områden där samlastningscentraler måste inrättas

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt gemensamma förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/441-4 (Godkänd - R 1) Förslag till ny avfallsplan för Stockholms kommun 2021-2024. Remissvar
- FSK 2020/441-2 Bilaga 1 Avfallsplan för Stockholm 2021 - 2024 (s. 1-4)

§ 17**Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad.
Remissvar**

FSK 2020/444

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

Clara Lindblom (V) föreslår att tillstyrka förslag till Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad samt att därutöver anföra följande:

Biologisk mångfald är en av de nio planetära gränser som är grundläggande för en hållbar planet. Det är den planetära gräns som överskrids allra mest och som just nu hotar våra ekosystem mer än något annat. Människan är beroende av ekosystemtjänster från naturen. Begreppet ekosystemtjänster används för att visa den nytta människan får från naturens arbete. Till exempel renar växter vår luft och bin pollinerar våra grödor. Dessa s.k. ekosystemtjänster skapas och möjliggörs av den biologiska mångfalden. Artrikedom förstärker våra och kommande generationers livsmöjligheter och är grunden för fortsatt välfärd.

Utrotningen av arter sker så snabbt att vissa forskare talar om ett sjätte massutdöende, forskarna befarar att så mycket som 25 procent redan har försvunnit. Försvinner insekterna försvinner många av våra ekosystemtjänster. Deras överlevnad är helt avgörande för oss människor och våra samhällen. Stärkt biologiska mångfald ger positiva resultat även för klimatet, naturen och människors välmående. Det är mot denna bakgrund som Vänsterpartiet ser mycket positivt på den handlingsplan för biologisk mångfald som nu presenteras. Vänsterpartiet instämmer i de fem strategier som läggs fram.

Kopplingar till fysisk planering

Stockholm har en lång historia av jord- och lantbruk. Idag har mycket försvunnit i och med urbanisering och att staden breder ut sig. När jord- och lantbruken försvinner, växer markerna igen och artsammansättningen på platsen förändras. Idag finns vissa kulturlandskap kvar, i form av mindre ängsytor och kantzoner mot skog och bebyggelse. Där återfinns en del av de arter som är förknippade med jord- och lantbruk. Den gamla åkermarken däremot har förvandlats till gräsmattor och idag kvarstår tre stora gräsmarker i staden kvar: Gärdet, Järvafältet och Årstafältet. Dessa områden är idag nedklippta gräsmattor med låg biologisk mångfald som har stor potential för att utvecklas och bli mer artrik.

Staden behöver utveckla den biologiska mångfalden på de kvarvarande grönområden som finns. Vänsterpartiet instämmer i att Stockholm behöver växa. Fler billiga bostäder behöver byggas, tätortsnära naturmiljöer utvecklas och stadsutvecklingen ska gå hand i hand med utvecklingen av dessa. I detta utvecklingsarbete kan naturmiljöer anläggas som är väl gestaltade, med god landskapsarkitektur, och som förenar ekologiska, sociala och kulturella värden. Det kan innebära att förena initiativ för klimatanpassning och biologisk mångfald, genom exempelvis anläggning av dammar och växtbäddar som både är attraktivt för människor, djur och insekter.

Denna typ av arbete behövs inte bara vid nyexploatering och nya bostadsområden. Prioritera naturbaserade, ofta både enkla, kostnadseffektiva och mångfunktionella lösningar både i planering av nya stadsdelar och i förtätning och förvaltning av befintliga områden där grön infrastruktur blivit åsidosatt. I dagsläget är tillgången till frisk luft, närliggande natur, rent vatten osv. alltför ofta bestämt av socioekonomiska variabler, men vi har nu möjligheten att planera för ett samhälle som är både mer hållbart och mer rättvist. Det är oerhört viktigt att omställningen till ett hållbart samhälle sker på ett sätt som samtidigt bidrar till ett jämlikt och jämställt samhälle. Förutom att jämlikhet och jämställdhet givetvis är grundläggande värden i sig så visar forskning att sådana samhällen har långt bättre förutsättningar att klara en snabb omställning mot hållbarhet. Det är också viktigt för legitimiteten i ett sådant projekt att såväl för- som nackdelar fördelas på ett rättvist sätt.

Ljusföroreningars påverkan på biologisk mångfald

Så kallad "ljusförorening" är ett problem som diskuterats under många år men som med fortsatt urbanisering blivit allt

mer akut. Vänsterpartiet anser att det är positivt att handlingsplanen pekar ut ljusföroreningar som ett område för kunskapsutveckling, men menar att staden redan nu också behöver en aktiv plan för fortsatt arbete.

För oss människor är det tråkigt men inte livsnödvärdigt att kunna se vintergatan en stjärnklar kväll men för nattlevande djur och insekter, som till stor del navigerar efter stjärnorna, är det just livsnödvärdigt. Till skillnad från de andra stora faktorerna som pekas ut i handlingsplanen (invasiva arter och stadsutveckling exempelvis) kan ljusföroreningarna ganska enkelt kan förhindras genom att släcka ”onödigt” ljus och att använda ordentliga skärmar för ljuskällorna.

Vänsterpartiet anser därför att Stockholm stads handlingsplan bör ha en tydlig strategi för hur ljusföroreningar ska minska. Denna strategi behöver, liksom övrigt arbete med biologisk mångfald, vara en del av arbetet med grön infrastruktur och bör användas i ett tidigt skede av planprocesserna. Det gynnar också klimatet, tryggheten och de estetiska värdena.

Bevara skogarna

En natur med många arter klarar lättare av den stress som ett förändrat klimat innebär. Bevarande av naturskogar ger stora mängder lagrat kol och är samtidigt hem för djur- och växtliv. Skogen förser oss med en rad ekosystemtjänster som vatten- och luftrening och produktion av råvaror. En rik biologisk mångfald ökar skogens produktionsförmåga och ger större motståndskraft mot klimatförändringar. Skogsmarken binder stora mängder kol och påverkar vattenbalansen och har därmed en betydelse för både det lokala och globala klimatet.

Skogen har även stora sociala och kulturella värden. Dess betydelse för rekreation, friluftsliv och undervisning är omfattande.

Skogen och biobränslet

Behovet av förnybar energi riskerar att skapa målkonflikter då ökat behov av biobränslen innebär ökat uttag från skogarna. Den största delen av bränslet till fjärrvärmesystem kommer att komma från skogen i form av biobränsle. Det är problematiskt då skogen behövs för många ändamål. Klimatfärdplan 2050 anger att potentialen för bioenergi i länet har uppskattats till cirka en TWh idag och upp till två TWh 2050. Med övergång till ett kontinuitetsskogsbruk kommer tillgången till bioenergi under en övergångsperiod på cirka 25 år att vara mindre.

För att skydda skogen och den biologiska mångfalden bör länets egen skog bidra med högst 0,5 TWh i form av biobränsle. Länet behöver därför ”importera” biobränsle från

andra delar av landet. Därför är energieffektivisering och andra värmelösningar viktiga att genomföra.

Kopplingar till staden och regionens utvecklingsarbete

Biologisk mångfald måste vara en integrerad del av hela Stockholm stads och region Stockholms utvecklingsarbete. I det förslag som nu presenteras listas därför flera dokument som har bäring på handlingsplanen, Vänsterpartiet skulle därtill vilja inkludera RUFSS 2050 - Regionala utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Dennis Wedin m.fl. (M), Martin Olsson (L), Martin Hansson (MP), vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) och Peter Wallmark (SD).

Reservation

Clara Lindblom (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S) lämnar ett särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm har under lång tid legat i framkant vad gäller kunskapsutveckling och skydd av naturmiljöer viktiga för den biologiska mångfalden. Stockholm arbetade med begreppet grönstruktur redan i översiktsplanen 1999 och har under lång tid byggt upp en stor kunskap kring stadens naturmiljöer. Under förra mandatperioden togs nya riktlinjer för utvecklingen av park- och naturmiljöer fram inklusive särskilda satsningar. I den senaste översiktsplanen har vikten av den gröna strukturen fått en tydligare plats både i kartmaterialet och i måltexterna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har nu tagit fram ett förslag till handlingsplan för biologisk mångfald, som kommer att följas av åtgärdsprogram för biologisk mångfald. Den biologiska mångfalden är en viktig och akut fråga. Biologisk mångfald är en av de grundläggande förutsättningarna för att våra ekosystem ska kunna leverera funktioner och nyttor som vi människor behöver och använder. Staden behöver en övergripande vägledning kring hur dessa ska bevaras och utvecklas samtidigt som staden växer.

Handlingsplanen identifierar viktiga frågor att besvara inom stadens exploateringsprocess. Men ska Stockholms mål om

140 000 nya bostäder gå att genomföra behövs tydligare exempel på hur avvägningar vid exploatering ska göras. Det saknas vägledning för viktiga frågor så som vilka grönsamband och naturmiljöer som behöver prioriteras och vilka som kan exploateras, i vilka lägen en exploatering kan frigöra resurser som kan användas till förstärkningsåtgärder, etc. Genom att i ett tidigt stadium ta hänsyn till den biologiska mångfalden och identifiera hur befintliga grönområden kan stärkas kan staden fortsatt växa och värna både den sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarheten. Handlingsplanen ger vissa verktyg och pekar på viktiga prioriteringar, men den skulle vara betjänt av att tydligare ge stöd i avvägningar vid exploatering.

Det som dock är ännu mer allvarligt är att handlingsplanen inte kommer gå att genomföra med nuvarande förutsättningar. Genomförandet ligger i första hand på stadsdelsnämnder som ansvarar för skötseln av naturmarken, inklusive naturreservaten, och exploateringskontoret som ansvar för stadens investeringar vid nybyggnation. De åtgärder som föreslås i handlingsplanen kräver resurser. Utan dessa resurser är handlingsplanen mest en intressant sammanställning av kunskapsläget kring biologisk mångfald i Stockholm.

Som en del av processen med att ta fram förslaget till handlingsplan har en remissrunda genomförts. Remissinstansernas svar går att läsa i ”redovisning av miljöförvaltningens förslag till handlingsplan för biologisk mångfald”. Flera remissinstanser, särskilt stadsdelsförvaltningarna, framhåller att stadens resurser för naturvårdsskötsel redan idag är otillräckliga för att kunna upprätthålla värdena i en fungerande blågrön infrastruktur. Miljöförvaltningen skriver att: Resursbehovet är en grundläggande fråga för handlingsplanens genomförande, vilket påpekats av en rad remissinstanser. De behov som lyfts fram är framförallt resurser till investeringar i fysiska åtgärder samt till kontinuerlig naturvårdsskötsel.

Miljöförvaltningen skriver även: Ett utökat samordningsansvar för miljöförvaltningen ryms inte inom nuvarande budgetram. Samordningen kräver resurser i sig men det handlar också om utökade insatser av generell karaktär, till exempel utökad kommunikations- och utbildningsverksamhet samt utökad nätverksverksamhet med till exempel föreningslivet. Att följa utvecklingen över tid för de indikatorer som föreslås, liksom att hålla de digitala verktygen aktuella och uppdaterade, är också utökade insatser som behöver beaktas. Satsningar på att utveckla och

tillgängliggöra de mest centrala av verktygen kommer att behövas.

Det saknas resurser både hos stadsdelarna och på miljöförvaltningen. Även exploateringsnämnden framhåller att handlingsplanens ambitioner inte ryms inom befintliga medel, varken för förstärkningsåtgärder, drift eller miljöövervakning. Men istället för ökade resurser har stora nedskärningar gjorts på grund av förra årets skattesänkning. Det är inte direkt förvånande att de borgerliga partierna prioriterar skattesänkningar före välfärden, miljön och klimatet. Men det är mer förvånande att Miljöpartiet har accepterat nedskärningar inom äldreomsorg, förskola och skola genom att acceptera skattesänkningar och utförsäljningar. Vad man har fått i utbyte är en förvisso välskriven handlingsplan, men vars innehåll inte kommer att kunna genomföras på grund av minskade resurser.

För den biologiska mångfalden gäller det nu att kunna gå från ord till handling. Vi socialdemokrater är positiva till handlingsplanen för biologisk mångfald och vill se att den följs upp med mer medel för naturvård. För att handlingsplanen i slutändan ska leda till förbättringar i verkligheten måste även de som ska utföra arbetet få de resurser som krävs.

Handlingar i ärendet

- FSK 2020/444-3 (Godkänd - R 1) Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad. Remissvar
- FSK 2020/444-2 Bilaga 1 Handlingsplan för biologisk mångfald. (s.1-3)

§ 18**Rättelse av beslut om Druvmusten 3 - förvärv och anpassning av bergrum med tillhörande lokal för nytt arkiv. Slutredovisning**

FSK 2018/329

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden upphäver tidigare beslut om godkännande av slutredovisning fattat på nämndsammanträde den 16 juni 2020
2. Fastighetsnämnden godkänner kontorets slutredovisning angående förvärv av fastigheten Druvmusten 3 och anpassning av bergrum med tillhörande lokal för arkiv.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2018/329-12 (Godkänd - R 1) Rättelse av beslut om Druvmusten 3 - Förvärv och anpassning av bergrum med tillhörande lokal för nytt arkiv. Slutredovisning

§ 19**Förvärv av förskola i Brf Spinna, Påsen 12.
Genomförandebeslut**

FSK 2018/492

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1. Fastighetsnämnden uppdrar åt fastighetskontoret att förvärva bostadsrätter för förskola i bostadsrättsföreningen Brf Spinna i Hammarby sjöstad. I förvärvet ingår att teckna förhandsavtal och upplåtelseavtal med bostadsrättsföreningen Brf Spinna.
2. Fastighetsnämnden uppdrar åt kontoret att hyra ut förskolan till Södermalms stadsdelsnämnd.
3. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Dennis Wedin (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Handlingar i ärendet

- FSK 2018/492-4 (Godkänd - R 1) Förvärv av bostadsrätter för förskola i bostadsrättsföreningen Brf Spinna i Hammarby Sjöstad. Genomförandebeslut

§ 20**Förvaltningschefen informerar**

Förvaltningschef Anders Kindberg informerar om hur man minimerar risken för smittspridningen av Covid-19 på kontoret. Personalbortfallet ligger på låga nivåer och ledningsgruppen har beslutat om en successiv återgång till arbete på kontoret. Enhetschefer ansvarar för att säkerställa att inte för många medarbetare är på plats samtidigt.

§ 21
Frågor för beredning och övrig information

Skrivelse

Skrivelse från Sverigedemokraterna om subventioner till vissa hyresgäster, Peter Wallmark (SD). Dnr FSK 2020/641

Beslut

Fastighetsnämnden beslutar att överlämna skrivelsen till fastighetskontoret för beredning.

Nämndens sammanträde i december 2020

Nämnden informeras om att nämndens sammanträde den 15 december sammanfaller med budgetdebatt.

Beslut

Nämnden beslutar att ställa in sammanträdet den 15 december 2020.